

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

Tit. IV. De iure personarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

quàm si à principio scripto comprehensa & publicata essent, auctoritatem habent, *d. can. Ecclesiasticarum* & *can. Illa autem dist. 12.* Nam huc pertinet illud *U. Pauli*: itaque fratres stare & tenere traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram, *2. ad Thes. 2.* Tum aperta Tertulliani sententia est, Si legem, inquit, postules scripturarum, nullam invenies, traditio tibi prætenderetur auctrix, *ex lib. De coronationibus.*

§. 2. Quid sit Consuetudo, & de eius vi.

Consuetudo verò est jus quoddam moribus institutum, quod pro lege suscipitur, cum deficit lex. *can. Consuetudo dist. 1. can. 3. dist. 12. l. De quibus 32. cum l. seq. D. De legib. Sed & receptum est, ut, si consuetudo legitime præscripta sit, legi, id est, juri scripto deroget, l. fin. Ext. De consuet. cap. 3. De causa possess. & propriet. d. l. De quibus in fin. Et magis consuetudo legem interpretatur. Optima est enim legum interpretatio consuetudo, l. Si de interpretatione 37. D. De legib. c. Cum dilectus 8. circa med. De consuet.*

§. 3. Consuetudo rationabilis esse debet.

Ut autem consuetudo suis partibus constet, eam rationi consonam esse oportet, *d. cap. fin. in verb. rationabilis*, hoc est, non contrariam juri divino, non naturalibus sive bonis moribus, *can. Veniatis cum aliquor. seq. dist. 8. can. Consuetudini dist. 11. & d. cap. fin. in verb. naturalium, text. opt. in can. Illa autem dist. 12. neque alias improbatam à jure, can. 3. in verb. si illis canonica dist. 12. Exempla sunt in cap. 5. Ext. De consuet. & affin. in c. 49. De sent. ex com. in cap. 1. De consuet. in 6. & in cap. 1. De iur. in 6. De consuetudine in his verbis rescripserunt Leo & Nicolaus SS. Pontifices: Scit sancta Romana Ecclesia, quod nihil obsunt saluti credentium divisa, versa pro loco & tempore consuetudines, si illis canonica non obstat auctoritas, pro qua iis obviare debeamus. Unde nihil iudicamus iis debere vel posse resistere, *text. est in d. can. 3. dist. 12.**

DE IVRE PERSONARVM. TITVLVS IV.

Summa personarum divisio jure Canonico hæc est, quod aut sunt Clerici, aut Laici, aut his interjecti Regulares, *ex can. Duo sunt VII. quest. 1. in cunctis De regularibus inf.*

§. 1. Clerici.

Clerici dicuntur, qui Ecclesiasticis ministeriis obediendis mancipati vel destinati sunt, *d. can. Duo sunt & can. Clericus ead. quest. 1. dicti à Græco verbo Κληρος*, quod Latinis fors vel hæreditas est; quia in sui ordinatione, inquit Innoc. III. *cap. cum secundum 16. Ext. De præben. vel assumatur in 2.*

§. 4. Materia circa quam versatur Ius Canonicum. Versatur autem Jus Canonicum vel circa personas, vel circa res, vel circa judicia. Sed cum personarum causa omne jus constitutum sit, primum omnium de personis differamus, postea ex ordine de cæteris dicturi. Simile est in §. fin. Instituit. De iure natur. in l. 1. & 2. D. De statu hom.

NOTATIO ad Tit. 3.

a Quò pertinet locus *D. Augustini ad Ianuariam* epist. 118. cap. 1. & extat in Decreto Gratiani in can. Illa autem dist. 12. Illa autem, inquit, qua non scripta, sed tradita custodimus, qua quidem toto orbe terrarum observantur, datur intelligi, vel ab ipsis Apostolis, vel plenariis Conciliis (quorum est in Ecclesia, aliter auctoritas) commendata atque statuta retineri: sicut quod Domini passio, resurrectio, & ascensio in calum, & adventus de celo Spiritus Sancti anniversaria solemnitate celebrantur: & si quid aliud tale occurrerit, quod servetur ab universa, quocumque se diffundit, Ecclesia Canonibus Apostolorum, qui & traditione constant, vide Baronium tomo 2. Anno Christi 102. num. 11. cum seq. in Annalib.

b Imò ne quidem leges, à Principe tam Ecclesiastico quàm seculari lata & promulgata, obligant subditos, priusquam moribus subditorum recepte sint, *can. In istis §. leges cum can. seq. dist. 4. Non quod legum auctoritas pendeat ex arbitrio subditorum, sed quod e ventus doceat, legem promulgatam non convenire natura subditorum: quorum conservandorum, & retinendorum causa, leges feruntur à Principe, can. Brit. autem dist. 4. ac proinde ascendit, ut leges moribus subditorum non probata, non obligent, etiam ex præsumpta mente ipsius legislatoris. Et nota hic, quod licet contraria consuetudo Clericorum deroget sacris Canonibus, non tamen statuta, cap. Quod super 9. & ibi latè Felinus De majorit. & obed. Unde opus est in hoc statuto confirmatione Sedis Apostolicæ. Secus est in statutis laicorum, qua & contra Ius Civile valent, l. Omnes populi & ibi Dd. D. De legib. Rationem differentia vide apud Felin. jam d. loco.*

hæreditatem Domini, vel assequuntur hæreditatem in ipso. Unde & merito convenit, eos abstinere à negotiis secularibus, tototit. *Decretal. No Clerici vel Monachi, Vide & tit. inf. De vita & honest. Clericorum.*

§. 2. De Clericorum bonis.

Et licet Clerici moribus primitivæ Ecclesiæ nihil proprii haberent, *d. can. Clericus cum can. seq. xii. quest. 1.* postea tamen eò decursum est, ut non tantum bona propria possidere, *can. Cer.*

Certe ego, cum eam seq. d. quast. 1. sed & eadem arbitrato suo disponere, & in alium transferre possint. cap. 1. cap. 7. cap. 9. cap. 10. Ext. De iustam. can. Episcopi, can. Manifesta, can. Simi manifesta xii. quast. 6.

§. 3. Laici qui?

Laici à Græco verbo λαός, quod Latine Populum significat, denominationem traxerunt. Hi nullis Ecclesiasticis muneribus addicti vel voto Religionis obstricti, liberè commerciis secularibus vacant, d. can. Duo sunt. Quos magis intelligemus, ubi de Clericis & Regularibus prius differuerimus.

§. 4. Regulares qui?

Regulares sunt Monachi, Moniales, alique cetera religioni adscripti; dicti à Regula speciali, quam profitentur, De his agitur infra de Regularibus.

§. 5. De numero Ordinum Ecclesiasticorum.

Cæterum de Clericis primum dispiciamus. Horum septem Ordines à Theologicis recensentur; quatuor scilicet minores, veluti, Ostiari-

us, Lectoratus, Exorcistatus, Acolytatus: & tres majores, sive sacri Ordines, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus, Vide Theologos in 4. Sentent. dist. 24. Bellarm. de Clericis lib. 1. cap. 11. adda Concil. Trident. Sess. 23. cap. 2. in doctrina de Sacram. Ordinis. Quibus ex sententia SS. Canonum duo alii adjiciuntur ordines, Clericalis, ex cap. Cum contingat 11. Ext. De astate & qualitate, & Episcopalis, can. 1. circa princ. distinct. 21. can. 3. dist. 84. can. 1. 3. dist. 93. Concil. Trident. d. Sess. 23. can. 6. & 7. sed diversa à Theologis ratione, a

NOTATIO in Tit. 4.

a Etenim Theologi considerant Ordines, ut se habent ad divinum sacrificium, quod a quæ à Presbyteris & Episcopis offertur: Canonista verò ut Ordines Hierarchiam in Ecclesia constituent: & idcirco rectè distinguunt Episcopum à Presbytero. Bellarm. de Clericis lib. 1. cap. 11. De clericali ordine sive tonsura. Vide Catechis. Romanum de Ordinis Sacram. num. 13. Sunt & Ordines Monachorum & Monialium, qui huc non pertinent: quia ideo Ordines appellantur, quod singulari vita genere divini officii sint mancipati.

DE ORDINIBUS ET GRADIBUS CLERICORUM.

TITULUS V.

Itaque inter Clericos primi recensentur, clericali Ordine insigniti, quos gradatim ascendendo subsequuntur Ostiarii, Lectores, Exorcistæ, Acolyti, qui in minoribus Ordinibus constituti dicuntur; post Subdiaconi, Diaconi, Presbyteri, & Episcopi, quorum Ordines majores sive sacri appellantur, Concil. Trident. Sess. 23. in doctrina de Sacram. Ord. can. 2. & can. 2. circa princ. dist. 21. a

§. 1. Singuli Ordines quâ solemnitate conferantur.

Clericis primi gradus, cum insigniuntur, prima tonsura confertur, cap. Contingat 11. Ext. De astate & qual. ordin. Ostiariis traduntur claves Ecclesiæ, can. Ostiarius dist. 23. Lectoribus codex, can. Lector d. dist. Exorcistis libellus, quo exorcismi continentur, can. Exorcista d. dist. Acolyticis ceroterarium cum cerco & urceolo vacuo, can. Acolytus ead. dist. Subdiaconis porriguntur patena & calix vacui, urceolus cum aqua, mantile & manuregium, can. Subdiaconus, ead. dist. Diaconis manus ab Episcopo imponitur, can. Diaconus ead. dist. 23. cap. fin.

Ext. De Sacram. non iteran. similiter & Presbyteri: nisi quod in his & omnes presbyteri præcætes manus suas cum Episcopi manu conjungant, can. Presbyt. ead. dist. & d. cap. fin. Cum verò ordinatur Episcopus, duo Episcopi ponunt, & tenent Evangeliorum codicem super caput & cervicem ejus, & uno, ut loquitur Concilium Carthaginense VI. super eo fundendo benedictionem, reliqui omnes Episcopi, qui adsunt, manibus suis caput ejus rangunt, can. Episcopus d. dist. 23. Hæc de insignibus Ordinum Ecclesiasticorum; quæ solus alibi persequere, in can. 1. dist. 21. can. 1. dist. 25. & d. dist. 11. & in Pontificali Romano.

§. 2. Episcoporum & Presbyterorum nomina olim communia, nunc distincta.

Et quamvis olim promiscuus esset usus nominum Episcopi & Presbyteri, ut ii, qui Episcopi erant, dicerentur & Presbyteri, & e converso; postea tamen in Ecclesia receptum est, ad impediendū schisma, ut sicut Episcopi & Presbyteri ipsa à se invicem distinguuntur, ita & nominibus inter